

УДК 65.01:657

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЯКОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

<http://orcid.org/0000-0003-2663-4688>

Безчасний Олексій Увіналійович, к. е. н, доцент кафедри обліку і оподаткування, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ, olbez@ukr.net, 066-1994612

Oleksii Bezchasnyi, Ph.D., Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, State University of Infrastructure and Technology, Kyiv

O. Bezchasnyi, Analysis of results and quality of inventory.

The article is devoted to the analysis of the results of the inventory in order to ensure the comparability of results and quantification of its taking. Author consider theoretical and methodological aspects of taking inventory at the enterprise and offer system of analytical indicators to evaluate and compare the results of inventory and the quality of its taking. Inventory is an effective means of control and an integral part of accounting. Its result is confirmation of accounting data or fixing of discrepancies, usually in monetary and non-monetary measures, making it difficult to compare the results of the inventory at different times, in different parts of the company and according materially responsible persons. In analyzing the results of the inventory is proposed to use the term "inventory item" which is the part of the object of inventory which quantitative, qualitative and cost characteristics can be determined according to accounting and checked in the process of inventory which further division is possible or doesn't influence on the results of the inventory and it is clarified its definition for individual objects of inventory. To analyze the results, it is proposed to use a system of relative indicators including recall factors of inventory, shortages, surpluses, deviations and number of deviations. The quality of the inventory can be estimated based on the results of additional procedures which confirm or refute the results and can determine the deviations unrecorded in the main process of inventory and its impact. Usage of relative indicators that characterizes the results of the inventory will ensure comparability of results and cost-effectiveness evaluation on additional procedures will determine the feasibility of increasing the inventory quality.

Безчасний О. У. Аналіз результатів та якості інвентаризації.

Статтю присвячено проблемі аналізу результатів інвентаризації з метою забезпечення порівнянності результатів та кількісної оцінки якості її проведення. Автор розглядає теоретико-методологічні аспекти проведення інвентаризації на підприємстві та пропонує сукупність аналітичних показників для оцінки та порівняння результатів інвентаризації та якості її проведення. Інвентаризація є дієвим засобом контролю та невід'ємною складовою облікового процесу. Її результатом є підтвердження даних бухгалтерського обліку або фіксація розбіжностей, як правило, в грошових та натуральних вимірниках, що ускладнює порівняння результатів інвентаризації за різні періоди, по різних підрозділах підприємства та матеріально відповідальних особах. При аналізі результатів інвентаризації запропоновано використовувати термін "інвентаризаційний елемент", який визначається як складова частина об'єкту інвентаризації, кількісні, якісні та вартісні характеристики якої можуть бути визначені за даними бухгалтерського обліку та перевірені в процесі проведення інвентаризації, подальший поділ якої є неможливим або не вплине на результати інвентаризації, та уточнено його визначення для окремих об'єктів інвентаризації. Для аналізу результатів пропонується застосовувати систему відносних показників, зокрема коефіцієнти повноти інвентаризації, нестачі, надлишків, відхилень та кількості відхилень. Якість інвентаризації може бути оцінена за результатами додаткових процедур, які підтверджують або спростовують її результати та дозволяють визначити відхилення, не зафіксовані під час основного процесу інвентаризації та їх вплив. Використання відносних коефіцієнтів, що характеризують результати інвентаризації забезпечить порівнянність її результатів, а оцінка ефективності витрат на додаткові процедури дозволить визначити доцільність підвищення якості інвентаризації.

Бессчасный А. У. Анализ результатов и качества инвентаризации.

Статья посвящена проблеме анализа результатов инвентаризации с целью обеспечения сопоставимости результатов и количественной оценки качества ее проведения. Автор рассматривает теоретико-методологические аспекты проведения инвентаризации на предприятии и предлагает совокупность аналитических показателей для оценки и сравнения результатов инвентаризации и качества ее проведения. Инвентаризация является действенным средством контроля и неотъемлемой составляющей учетного процесса. Ее результатом является подтверждение данных бухгалтерского учета или фиксация расхождений, как правило, в денежных и натуральных измерителях, что затрудняет сравнение результатов инвентаризации за различные периоды, по различным подразделениям предприятия и материально ответственным лицам. При анализе результатов инвентаризации предложено использовать термин "инвентаризационный элемент", который определяется как составная часть объекта инвентаризации,

количественные, качественные и стоимостные характеристики которой могут быть определены по данным бухгалтерского учета и проверены в процессе проведения инвентаризации, дальнейшее разделение которой невозможно либо не повлияет на результаты инвентаризации, уточнено его определение для отдельных объектов инвентаризации. Для анализа результатов предлагается использовать систему относительных показателей, в частности коэффициенты полноты инвентаризации, недостачи, излишков, отклонений и количества отклонений. Качество инвентаризации может быть оценено по результатам дополнительных процедур, которые подтверждают или опровергают ее результаты и позволяют определить отклонения, не зафиксированные во время основного процесса инвентаризации и их влияние. Использование относительных коэффициентов, характеризующих результаты инвентаризации обеспечит сопоставимость ее результатов, а оценка эффективности затрат на дополнительные процедуры позволит определить целесообразность повышения качества инвентаризации.

Постановка проблеми. Інвентаризація є одним із дієвих засобів контролю та невід'ємною складовою облікового процесу. Її результатом є підтвердження даних бухгалтерського обліку або фіксація розбіжностей у вигляді нестачі чи надлишків. Відхилення між обліковими даними та фактичною наявністю активів і зобов'язань підприємства визначаються, як правило, в грошових та натуральних вимірниках. Використання абсолютних показників ускладнює співставлення результатів інвентаризації за різні періоди, по різних підрозділах підприємства, матеріально відповідальних особах тощо. Як наслідок, виникає проблема порівнянності результатів інвентаризації, що ускладнює застосування отриманої інформації для підвищення ефективності діючих на підприємстві механізмів обліку, управління і використання майна підприємства та джерел його формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації та проведення інвентаризації розглядалися в роботах таких авторів, як Белов Н.Г., Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Кузьмін Д.Л., Нападовська Л.В., Палій В.Ф., Сук Л.К., Сопко В.В. та інших. Наслідки інвентаризації можуть розглядатися в бухгалтерському і податковому аспектах, які досліджувалися, зокрема, в роботі О.І Малишкіна [1]. Питання прийняття управлінських рішень за результатами інвентаризації знайшли своє відображення в роботах Л.П. Коритник [2] та Ю.О. Луцик [3]. Для кількісного вимірювання ефективності інвентаризації С.В. Бардаш запропонував застосувати відносні показники своєчасності та якості [4]. Цей підхід дозволяє оцінити загальний якісний рівень організації інвентаризаційного процесу, але не забезпечує порівнянності результатів та локалізацію наявних проблем.

Подальший розвиток питань якості проведення інвентаризації дістав в роботах В.В. Чудовця, який, зокрема, запропонував оцінювати якість інвентаризації за допомогою комплексних коефіцієнтів, розрахунок яких ґрунтується на зваженому оцінюванні відповідності визначених показників встановленим критеріям [5]. Запропонована ним сукупність критеріїв оцінювання характеризує переважно процес організації та проведення інвентаризації і може застосовуватися при обґрунтуванні управлінських рішень щодо ефективної організації процесу інвентаризацій, однак не дозволяє безпосередньо оцінити її результати.

Н. Г. Виговська, досліджуючи ефективність господарського контролю, розглядала різноманітні критерії та показники його оцінки, їх переваги та недоліки. На її думку "... наведені методики містять різнохарактерні показники, які відбивають той чи інший бік контрольної діяльності. Вказаний недолік не дозволяє провести повний аналіз ефективності контролю". [6].

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що питання представлення узагальнених результатів інвентаризації в зручному для порівняння та прийняття управлінських рішень вигляді, як і питання оцінювання якості її проведення потребують подальшого дослідження, зокрема у напрямку розвитку системи аналітичних показників, що характеризують результати інвентаризації та її якість.

Мета статті. Метою дослідження є вдосконалення процесу аналізу результатів інвентаризації шляхом визначення сукупності відносних показників, що характеризують результати інвентаризації та якість її проведення, методики їх розрахунку та інтерпретації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Раціональна та ефективна організація процесу інвентаризації неможлива без урахування досвіду попередніх інвентаризацій, в тому числі і аналізу їх результатів. Порівняння результатів проведення інвентаризації за декілька періодів, у розрізі об'єктів інвентаризації, місць зберігання майна, матеріально відповідальних осіб, тощо, дозволяє визначити наявність системних проблем в процесах обліку та збереження майна, ефективність та обґрунтованість методів і процедур, що застосовуються в процесі інвентаризації. Існуюча система обліку результатів інвентаризації із одночасним застосуванням абсолютних кількісних натуральних та грошових вимірників дозволяє всебічно зафіксувати факти відхилень, але ускладнює порівняння отриманих показників. Застосування для аналізу лише одного показника, наприклад грошового або кількісного може привести до некоректної інтерпретації результатів інвентаризації при їх порівнянні за різними об'єктами, або у випадку суттєвих змін у складі майна.

Забезпечення ефективного і результативного процесу інвентаризації неможливо без її раціональної організації, яка ґрунтується, зокрема, на досвіді попередніх інвентаризацій. Поняття ефективності інвентаризації нерозривно пов'язано з її якістю. Міжнародний стандарт ІСО 9000-2015 визначає якість як "ступінь, до якого сукупність власних характеристик об'єкта задовольняє вимоги", а вимоги – як "сформульовані потреби чи очікування, загальнозрозумілі чи обов'язкові" [7]. Виходячи із основного завдання інвентаризації – перевірки та оцінки фактичної наявності об'єктів контролю – її якість визначається ступенем відповідності інформації про наявність та стан об'єктів контролю в системі бухгалтерського обліку їх фактичній наявності та стану. Ефективність інвентаризації може бути визначена через порівняння прямої та непрямої користі, отриманої підприємством внаслідок проведення інвентаризації та витрат на її проведення. Метою управління якістю інвентаризації є забезпечення такого рівня якості, за яким її ефективність є найвищою. Для визначення якості інвентаризації необхідно здійснювати аналіз її результатів, для якого потрібно визначити узагальнені показники результатів інвентаризації, що можуть бути використані при порівнянні результатів інвентаризації за різними об'єктами та періодами часу.

Результати інвентаризації відображаються з використанням грошового вимірника та залежних від об'єкту інвентаризації натуральних вимірників. В процесі аналізу слід встановити максимальний рівень деталізації результатів інвентаризації, який забезпечить необхідну точність та достовірність узагальнених показників. Для цілей аналізу в межах даного дослідження доцільно визначити поняття інвентаризаційного елементу – складової частини об'єкту інвентаризації (активів та зобов'язань підприємства), кількісні, якісні та вартісні характеристики якої можуть бути визначені за даними бухгалтерського обліку та перевірені в процесі проведення інвентаризації, подальший поділ якої є неможливим, або не вплине на результати інвентаризації.

Основні об'єкти інвентаризації (активи та зобов'язання підприємства) та їх характеристики наведено в табл. 1. Погоджуючись з точкою зору В.В. Чудовця [8] щодо включення власного капіталу до складу об'єктів інвентаризації необхідно визначити недоцільність аналізу результатів його інвентаризації, оскільки вони матимуть дуже обмежену корисність.

Система показників, що характеризує результати інвентаризації повинна включати в себе показники повноти інвентаризації, показники відхилень від облікових даних, показники якості та ефективності.

Таблиця 1

Характеристики об'єктів інвентаризації

Об'єкт інвентаризації	Інвентаризаційний елемент	Характеристики		
		вартісні	кількісні	якісні
Основні засоби	Об'єкт основних засобів	+	+	+
Нематеріальні активи	Об'єкт нематеріальних активів	+	+	+
Запаси	Найменування запасів	+	+	+
Дебіторська заборгованість	Заборгованість окремого дебітора	+		+

Грошові кошти (готівка)	Сума грошей в окремій касі	+		
Кошти на поточному рахунку	Сума грошей на окремому рахунку, відкритому в банку	+		
Кредиторська заборгованість	Заборгованість перед окремим кредитором	+		+
Короткострокові та довгострокові кредити	Заборгованість за окремим кредитом	+		+
Заборгованість з оплати праці	Заборгованість перед окремим працівником	+		+

Складено автором

На думку Н.М. Проскуріної, "практика ... свідчить про доцільність застосування методу вибіркового контролю, який, як відомо, значно скорочує витрати на проведення перевірки й дає прийнятні результати відносно її точності і надійності" [9], однак його ефективність суттєво залежить від параметрів вибірки. Коефіцієнт повноти інвентаризації характеризує питому вагу кількості або вартості інвентаризаційних елементів, перевірених в процесі вибіркової інвентаризації до загальної кількості або вартості інвентаризаційних елементів в межах об'єкту інвентаризації. Коефіцієнти повноти інвентаризації за кількістю і якістю визначається відповідно за (1) та (2).

$$K_{\text{п.к}} = \frac{n}{N}, \quad (1)$$

$$K_{\text{п.в}} = \frac{v}{V}, \quad (2)$$

де n – кількість інвентаризаційних елементів, перевірених в процесі інвентаризації;

v – вартість інвентаризаційних елементів, перевірених в процесі інвентаризації;

N та V – відповідно загальна кількість та вартість інвентаризаційних елементів в межах об'єкту інвентаризації.

За умови проведення вибіркової інвентаризації або вибіркової контрольної інвентаризації їх значення буде меншим за одиницю та характеризуватиме обсяг вибірки в кількісному і вартісному вимірнику, а також дозволить розповсюдити результати вибіркової інвентаризації на весь об'єкт інвентаризації, в тому числі для оцінки очікуваних відхилень (за умови достатньої репрезентативності вибірки) та граничних відхилень з використанням статистичних методів. Значна розбіжність між коефіцієнтом повноти інвентаризації за вартістю та кількістю може свідчити про неоднорідність вибірки. Дотримання умови $K_{\text{п.к}} < K_{\text{п.в}}$ має місце внаслідок надання пріоритету при формуванні вибірки найбільш цінним інвентаризаційним елементам, що зменшує ймовірність похибки при поширенні результатів вибіркової інвентаризації на весь об'єкт. Але зворотним боком регулярного застосування такого підходу може бути безконтрольність найменш цінних інвентаризаційних елементів, що сприятиме поширенню дрібних порушень та зловживань.

В результаті інвентаризації можуть бути встановлені відхилення фактичної наявності та вартості інвентарних елементів від даних бухгалтерського обліку у вигляді нестачі або надлишків. Коефіцієнт нестачі характеризує вартість інвентаризаційних елементів, кількісна наявність яких не була підтверджена результатами інвентаризації, а також зменшення вартості інвентаризаційних елементів за рахунок зміни їх якісних характеристик, які не були враховані в процесі ведення бухгалтерського обліку:

$$K_{\text{нс}} = \frac{v_{\text{нс}}}{v_{\text{ф}}}, \quad (3)$$

де $v_{\text{нс}}$ – сумарне негативне відхилення вартості інвентаризаційних елементів, що перевірялися (в межах об'єкта інвентаризації);

$v_{\text{ф}}$ – сумарна фактична вартість інвентаризаційних елементів, що перевірялися в межах об'єкта інвентаризації, з урахуванням встановленої вартості надлишків, що підлягають оприбуткуванню.

Коефіцієнт надлишків характеризує перевищення фактичної вартості інвентаризаційних елементів над обліковою у зв'язку з їх надлишковою кількістю або зміною якісних характеристик:

$$K_{\text{нд}} = \frac{v_{\text{нд}}}{v_{\text{ф}}}, \quad (4)$$

де $v_{нд}$ – сумарне позитивне відхилення вартості інвентаризаційних елементів, що перевірялися (в межах об'єкта інвентаризації).

Оскільки як нестачі, так і надлишки, виявлені в процесі інвентаризації розглядаються як порушення і свідчать про наявність недоліків в процесі господарської діяльності та її реєстрації в обліку, покриття нестачі за рахунок надлишків при оцінюванні якості результатів інвентаризації не здійснюється навіть у випадках пересортиці або помилки в аналітичному обліку. Загальне відхилення фактичних даних від облікових характеризується коефіцієнтом відхилення, який розраховується як відношення суми нестачі і надлишків до фактичної вартості інвентаризаційних елементів.

$$K_{відх} = \frac{v_{нс} + v_{нд}}{v_{ф}} = K_{нс} + K_{нд} \quad (5)$$

Загальний вплив порушень можна визначити за коефіцієнтом втрат, який характеризує відносну зміну вартісної оцінки об'єкту інвентаризації за її результатами:

$$K_{зм} = \frac{v_{ф} - v_{обл}}{v_{обл}}, \quad (6)$$

де $v_{обл}$ – сумарна вартісна оцінка об'єкту інвентаризації за даними бухгалтерського обліку до початку інвентаризації.

Додатково рівень відхилень, встановлених під час інвентаризації характеризує коефіцієнт кількості порушень, який розраховується як відношення кількості інвентарних елементів, для яких встановлено факти відхилень від облікових даних до загальної фактичної кількості інвентаризаційних елементів, перевірених під час інвентаризації, враховуючи елементи, які не відображались в бухгалтерському обліку на момент інвентаризації, але підлягають оприбуткуванню за її результатами:

$$K_{кп} = \frac{n_{пор}}{n_{ф}}, \quad (7)$$

де $n_{пор}$ – загальна кількість інвентаризаційних елементів, по яких встановлені відхилення;

$n_{ф}$ – фактична кількість інвентаризаційних елементів, що була перевірена, з урахуванням тих, які підлягають оприбуткуванню.

Розбіжності між обліковими та фактичними даними можуть виникати внаслідок недосконалості ведення бухгалтерського обліку через порушення його принципів, недотримання процедур або якісних вимог до ведення обліку і обробки облікової інформації, або звичайних помилок. Також відхилення може бути результатом зміни стану та характеристик об'єкту обліку, які не знайшли відображення в обліку через суб'єктивні чи об'єктивні чинники. Враховуючи різноманітні причини виникнення відхилень доцільно визначити їх розмір за кожним фактором для подальшого обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності господарської діяльності та її обліку.

Коефіцієнт відхилення за фактором визначається як відношення загальної суми відхилень що підлягають коригуванню в межах об'єкту внаслідок певного і-того фактору (арифметична помилка в обліку, методична помилка при веденні обліку, пересортиця, природний убуток, крадіжка, псування, неврахована зміна вартості тощо) до загальної вартості всіх інвентаризаційних елементів:

$$K_{відх.i} = \frac{v_{нс.i} + v_{нд.i}}{v_{ф}}; K_{в} = \sum K_{в.i} \quad (8)$$

Коефіцієнт кількості порушень за фактором розраховується як відношення загальної кількості інвентаризаційних елементів, по яких встановлено факти порушень внаслідок впливу і-того фактору до їх загальної кількості. Слід зауважити, що відхилення за окремим інвентаризаційним елементом можуть виникати внаслідок сукупного впливу декількох факторів:

$$K_{кп.i} = \frac{n_{пор}}{n_{ф}}; K_{кп} \leq \sum K_{кп.i} \quad (9)$$

В будь-якому випадку причиною розбіжностей є недосконалість організації та ведення бухгалтерського обліку. Але інтерпретація основної причини відхилень буде різною: в першому випадку слід звернути увагу на наявні недоліки та помилки в обліку, а в

другому – розглянути доцільність вдосконалення облікових процедур та засобів для підвищення якості обліку а також усунення причин, що сприяють виникненню безконтрольних необґрунтованих змін в активах та зобов'язаннях підприємства.

Якість інвентаризації може бути достовірно встановлена тільки шляхом визначення ступеню відхилення результатів інвентаризації від фактичних даних. Розмір визначених під час основної інвентаризації відхилень не характеризує якість інвентаризації, а пов'язаний лише з якістю бухгалтерського обліку та станом збереження майна. Фактична інформація про об'єкт інвентаризації може бути встановлена шляхом здійснення повної або часткової контрольної перевірки. За умови прийнятного рівня відхилень ймовірність одночасного невиявлення тих самих відхилень основною та контрольною інвентаризацією є незначним, що дозволяє розглядати результати контрольної інвентаризації як фактичні, та здійснювати на їх підставі визначення якості.

Перша складова оцінки якості ґрунтується на порівнянні результатів контрольної інвентаризації з результатами основної інвентаризації. Якісне проведення основної інвентаризації передбачає, що всі, або принаймні переважна більшість відхилень буде встановлена в процесі її проведення. Відповідно кількість та сумарний обсяг відхилень, виявлених в процесі контрольної інвентаризації має бути значно меншим, ніж при основній.

В разі, якщо в ході основної інвентаризації було визначено велику кількість та суму відхилень, вищезазначений критерій не є прийнятним, оскільки відносно незначний рівень відхилень в порівнянні з основною інвентаризацією може мати неприпустимо великий розмір в абсолютному вимірюванні. В такому випадку застосовується порівняння рівня встановлених при контрольній інвентаризації відхилень із встановленим граничним значенням. Узагальнена оцінка якості основної інвентаризації за результатами контрольної може визначатися за допомогою показника:

$$Q = e^{-\left(k_1 \max\left(\frac{K_{\text{відх.кі}}}{K_{\text{відх}}}, \frac{K_{\text{кп.кі}}}{K_{\text{кп}}}\right) + k_2 K_{\text{відх.кі}}\right)}, \quad (10)$$

де $K_{\text{відх.кі}}$ та $K_{\text{кп.кі}}$ – коефіцієнти відхилень та кількості порушень для контрольної інвентаризації;

$K_{\text{відх}}$ та $K_{\text{кп}}$ – коефіцієнти відхилень та кількості порушень для основної інвентаризації;

k_1 та k_2 – коефіцієнти, що визначають залежність якості від результатів контрольної інвентаризації.

Значення Q більше за 0,8 - 0,9 свідчить про високу якість проведення основної інвентаризації, менше за 0,5 – про незадовільну. Встановлення коефіцієнтів k_1 та k_2 здійснюється виходячи з максимально припустимого рівня проушень при контрольній інвентаризації:

$$k_1 = -\max\left\{\frac{\ln Q_{\min}}{q_v}; \frac{\ln Q_{\min}}{q_n}\right\}; Q_{\min} \in (0; 1], \quad (11)$$

$$k_2 = -\frac{\ln Q_{\min}}{K_{\text{відх.кі max}}}; Q_{\min} \in (0; 1], \quad (12)$$

де Q_{\min} – мінімальне значення показника якості відповідно до прийнятої шкали, за якого проведення інвентаризації вважається якісним;

q_v , q_n – максимальна припустима питома вага відповідно розміру відхилень і кількості порушень контрольної інвентаризації по відношенні до основної;

$K_{\text{відх.кі.max}}$ – максимальний припустимий коефіцієнт відхилень при контрольній інвентаризації.

Наприклад, для мінімального значення показника якості $Q_{\min} = 0,8$, при максимальному припустимому значенні розміру та кількості порушень контрольної інвентаризації на рівні 10% від основної і максимальному коефіцієнті відхилення для контрольної інвентаризації $K_{\text{відх.кі.max}} = 0,02$ значення $k_1 = 2,23$ та $k_2 = 11,2$.

Зазначений спосіб визначення якості є прийнятний за умови, що основна та контрольна інвентаризації охоплюють одну і ту саму сукупність інвентаризаційних елементів. У випадку, якщо контрольна інвентаризація мала вибіркового характеру, коефіцієнти необхідно скоригувати з урахуванням граничної похибки вибірки, наприклад за методикою, наведеною в [10]. Недостатня якість основної інвентаризації, яка визначена внаслідок вибіркового контрольної інвентаризації може бути підставою для розширення обсягу вибірки контрольної інвентаризації або повторного проведення повної.

Якщо вигоди від усунення додатково встановлених під час контрольної інвентаризації відхилень, поширені на весь об'єкт інвентаризації є більшими за витрати на здійснення додаткових процедур з їх виявлення, на підприємстві доцільно розглянути питання про зміну існуючих або включення додаткових процедур для забезпечення більш високого та економічно обґрунтованого рівня якості інвентаризації. Відсутність виявлення відхилень при проведенні інвентаризації і повна відповідність результатів основної та контрольної інвентаризацій не є підставою для спрощення існуючої процедури інвентаризації або відмови від неї. Відсутність відхилень може свідчити про належне виконання інвентаризацією превентивно-виховної функції, і відмова від неї призведе до погіршення якості обліку та стану збереження майна.

Висновки з цього дослідження. Запропоновані для характеристики результатів інвентаризації показники забезпечують можливість порівняльної оцінки за різні періоди і за різними об'єктами з метою встановлення проблемних ділянок та визначення позитивної чи негативної динаміки. Їх застосування не потребує накопичення детальної аналітичної інформації про результати інвентаризації і спрощує розуміння загального стану бухгалтерського обліку та контролю на верхніх рівнях управління. Оцінка якості інвентаризації за результатами контрольної перевірки за допомогою єдиного показника дозволяє уніфікувати підхід до управління якістю та ефективністю організації інвентаризаційного процесу на підприємствах. Подальший розвиток питань управління якістю інвентаризації може полягати в уточненні кількісних критеріїв якості. Запропонований підхід може бути поширено на інвентаризацію доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства шляхом визначення інвентаризаційних елементів, характеристик та критеріїв оцінки результатів контролю з урахуванням їх специфіки.

Список використаних джерел:

1. Малишкін О., Кац М. Інвентаризація: бухгалтерський і податковий аспекти / Бухгалтерський облік і аудит. - 2012. - № 2. - С. 3-12.
2. Коритник Л.П. Прийняття управлінських рішень за результатами інвентаризації / Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – №3 (53). Ч.2. Житомир: ЖДТУ, 2010. – С. 116-118
3. Луцик Ю.О. Інвентаризація в системі управлінських рішень суб'єкта державного сектора. Ефективна економіка. 2018. № 7. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6472>
4. Бардаш, С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація: Монографія. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 372 с.
5. Чудовець В.В. Оцінка якості інвентаризації та її етапів / Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 199: В 4 т. Том I. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2005. – С. 201-208.
6. Виговська Н.Г. Розробка критеріїв та показників ефективності господарського контролю / Вісник Житомирського державного технологічного університету: Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ. 2007. № 2(40). С. 15-24.
7. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9000:2015, IDT). К.: ДП "УкрНДНЦ", 2016. – 45 с.
8. Чудовець В.В. Проблеми визначення об'єктів інвентаризації на сільськогосподарських підприємствах / Облік і фінанси АПК. 2009. № 3. С. 111-115
9. Проскуріна, Н.М. Теоретичні засади обґрунтування вибіркового методу в аудиті / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка, 2011. Вип. 2 (34). С. 279–28
10. Єршова О.Л., Остапенко О.П. Застосування вибіркового методу при оцінці ризиків фінансово-господарської діяльності військових частин Збройних сил України. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації №2. 2015. С. 50-57

References:

1. Malyshkin O., Kats M. (2012). *Inventaryzatsiia: bukhhalterskyi i podatkovyi aspekty [Inventory: accounting and tax aspects]. Bukhhalterskyi oblik i audyt - Accounting and auditing, 2, 3-12 [in Ukrainian].*
2. Korytnyk L.P. (2010). *Pryiniattia upravlinskykh rishen za rezultaty inventaryzatsii [Adoption of managerial decisions based on the results of inventory]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ekonomichni nauky - Bulletin of the Zhytomyr State Technological University. Economic Sciences, 3, part.2, 116-118 [in Ukrainian].*
3. Lutsyk Yu.O. (2018). *Inventaryzatsiia v systemi upravlinskykh rishen sub'iekta derzhavnoho sektora [Inventory in the system of managerial decisions of the public sector entity]. Efektyvna ekonomika - Effective economy, 7, Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6472> [in Ukrainian].*
4. Bardash, S.V. (1999). *Inventaryzatsiia: teoriia, praktyka, kompiuteryzatsiia: Monohrafiia [Inventory: theory, practice, computerization: Monograph]. Zhytomyr: ZhITI [in Ukrainian].*
5. Chudovets V.V. (2005). *Otsinka yakosti inventaryzatsii ta yii etapiv [Assessment of the quality of the inventory and its stages]. Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. Zbirnyk naukovykh prats - Economics: problems of theory and practice. Collection of scientific works, issue 199, vol. I, 201-208 [in Ukrainian].*
6. Vyhovska N.H. (2007). *Rozrobka kryteriiv ta pokaznykiv efektyvnosti hospodarskoho kontroliu [Development of criteria and indicators of the effectiveness of economic control]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu: Ekonomichni nauky - Bulletin of the Zhytomyr State Technological University: Economics. Zhytomyr: ZhDTU, 2, 15-24 [in Ukrainian].*
7. *Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk terminiv [Quality management systems. The main provisions and the glossary of terms]. (2016). DSTU ISO 9000: 2015 (ISO 9000: 2015, IDT). Kyiv: DP "UkrNDNTs" [in Ukrainian].*
8. Chudovets V.V. (2009). *Problemy vyznachennia ob'ektiv inventaryzatsii na silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Problems of definition of objects of inventory at agricultural enterprises]. Oblik i finansy APK - Accounting and finance of agroindustrial complex, 3, 111-115 [in Ukrainian].*
9. Proskurina, N.M. (2011). *Teoretychni zasady obgruntuvannia vybirkovoho metodu v audyti [Theoretical bases of the justification of the sampling method in the audit]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika - Scientific herald of Uzhgorod University. Series: Economics, issue 2, 279–28 [in Ukrainian].*
10. Yershova O.L., Ostapenko O.P. (2015). *Zastosuvannia vybirkovykh metodiv pry otsyntsi ryzykiv finansovo-hospodarskoi diialnosti viiskovykh chastyn Zbroinykh syl Ukrainy [Application of sampling methods in assessing the risks of financial and economic activity of military units of the Armed Forces of Ukraine]. Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt: problemy teorii, metodolohii, orhanizatsii - Accounting, analysis and audit: problems of theory, methodology, organization, 2, 50-57 [in Ukrainian].*

Keywords: inventory; surplus; deficiency; quality; analysis; results; inventory object.

Ключові слова: інвентаризація; нестачі; надлишки; якість; аналіз; результати; об'єкт інвентаризації.

Ключевые слова: инвентаризация; недостачи; излишки; качество; анализ; результаты; объект инвентаризации.

Перевірено на плагіат системою: <https://corp.eu.unicheck.com/library/viewer/report/9495409>